

Bilag 2: Følgegruppens bemærkninger

Følgegruppen, bestående af de faglige organisationer CS og HKKF, samt Værnepligtsrådet og Beredskabsstyrelsens talspersonel, har haft lejlighed til at gennemlæse nærværrede rapport.

CS:

CS er langt hen ad vejen enig i de konklusioner og anbefalinger, der fremsættes i evalueringen. Der er et par punkter i anbefalingerne, som vi ser nogle forskellige perspektiver i, som vi uddyber herunder:

De to første hovedkonklusioner, der omhandler hvorvidt antallet af værnepligtige er tilstrækkeligt ift. opgaveløsning såvel som opbygning af Totalforsvarsstyrken, har CS umiddelbart ingen supplerende kommentarer til. Vi er helt enige i, at der kan være behov for at genbesøge konklusionen i spørgsmål 1, hvis Forsvaret skal opbygge nye kapaciteter, løse flere opgaver eller hvis afgang fra Forsvaret stiger prognoserne.

Når det kommer til mangfoldighed, ønsker CS en fuld ligestilling af værnepligten. I første omgang er det derfor positivt, at evalueringen anbefaler at ensrette kvinder og mænds pligter og rettigheder ved indgåelse af aftale om værnepligt. CS anerkender, at en fuld ligestilling kan kræve et større politisk såvel som logistisk arbejde, og at der kan være behov for at lave yderligere undersøgelser på området, men tiden synes at være moden til at sætte dette arbejde i gang.

I arbejdet med forebyggelse af arbejdsskader, er CS særligt opmærksom på anbefalingen om at evaluere fastlæggelsen af de fysiske krav til Hærens konstabel- og sergentuddannelse mhp. at lette den fysiske belastning i værnepligten. Her er CS bekymret for, om man risikerer at flytte skadesbyrden over på Hærens konstabel- og sergentuddannelser, fordi der vil være et stort "trænings-efterslæb" fra værnepligten. Det er derfor vigtigt at få nogle eksperter med på råd i forhold til at planlægge træningen mest hensigtsmæssigt. CS er også opmærksomme på problematikken vedrørende manglende erfaring blandt nyuddannede sergenter i Hærens uddannelsesbataljoner som medvirkende årsag til omfanget af arbejdsskader.

I forhold til at rekruttere teknisk faglærte kan CS se fordelene i at registrere den uddannelsesmæssige baggrund på værnepligtige mhp. at målrette rekrutteringsindsatsen. CS kan dog have en lille bekymring for, hvordan denne registrering vil blive brugt i praksis. Vejledning af den enkelte værnepligtige er positivt, men en faglært skal ikke føle sig tvunget eller presset til bestemte steder, fordi vedkommende har svendebrev.

Længden af værnepligten vurderes som passende i evalueringen. CS ønsker dog helt grundlæggende en længere værnepligt. Det er der flere årsager til. Rent praktisk vil man kunne komme en del skader til livs, hvis man har længere tid til at træne sig op, hvilket også nævnes i rapporten. Derudover er det CS' opfattelse, at en længere værnepligt – og dermed også et længere uddannelsesforløb med noget kompetencegivende indhold, vil gavne både de værnepligtige, forsvaret og samfundet som helhed. Værnepligten er i CS optik med til at danne nyttige samfundsborgere og til at skabe sammenhæng og forståelse mellem Forsvaret og resten af samfundet. Derudover vil en længere værnepligt give de værnepligtige et mere oplyst grundlag for at beslutte sig for, om Forsvaret er noget for dem og omvendt.

Som afsluttende bemærkning synes CS, det er ærgerligt, at der ikke eksisterer den ønskede datakvalitet og -mængde i forhold til præferencer, valg, personelvandringer og -fluktueringer hos værnepligtige såvel som fastansatte. Vi bruger alle meget tid på at

diskutere fastholdelse og rekruttering af særligt de fastansatte, og det arbejde vil måske få mere kvalitet i sig, hvis der fandtes tilstrækkeligt datamateriale på området.

HKKF:

HKKF savner en samlet og fyldestgørende omkostnings- og effektivitetsanalyse af den nuværende værnepligtsordning med fokus på rekruttering, opstilling af totalforsvarsstyrken og forswarets opgaveløsning. Nedenstående bemærkninger uddyber sigtet med en sådan analyse.

Sammenfattende skal HKKF anbefale at der iværksættes en gennemgribende revision af værnepligten med henblik på at tilvejebringe en omkostningseffektiv ordning, som understøtter forswarets fremadrettede udvikling.

Forswarets rekrutteringsbehov og værnepligten.

Rekruttering til forsvaret er politisk fastsat som et væsentligt formål med værnepligten. HKKF vurderer, at den nuværende værnepligtsordning er overdimensioneret i forhold til forswarets rekrutteringsbehov. Der indkaldes langt flere værnepligtige, som er motiveret for uddannelse og ansættelse i forsvaret, end der er behov for (ca. 75%). Det medfører unødvendige omkostninger til uddannelsesstrukturen, bygningsmasse, administration og logistik samt lønomkostninger mv. Uddannelsesstrukturen binder ressourcer og personel, som kunne anvendes i forswarets operative opgaveløsning.

Den nuværende varighed af værnepligten – fire måneder for de fleste – er desuden for lang i forhold til at introducere uddannelses- og jobmuligheder i forsvaret, ligesom værnepligtsuddannelsen forhindrer, at de unge, som er motiveret for en uddannelse/ansættelse i forsvaret, kommer hurtigt i gang med et målrettet uddannelsesforløb i forsvaret.

Det bør overvejes at tilrettelægge en værnepligtsuddannelse af kortere varighed, som alene har til formål at introducere forswarets uddannelser og motivere de unge til uddannelse/ansættelse i forsvaret. Uddannelsen vil kunne gennemføres centraliseret på et begrænset antal tjenestesteder.

HKKF anbefaler, at der gennemføres en analyse af muligheder for at etablere en værnepligtsordning, som er målrettet forswarets behov for rekruttering til forswarets uddannelser for fast personel. Analysen skal på grundlag af eksisterende data for rekruttering og fastholdelse fastlægge rekrutteringsbehovet (antal) samt opstille modeller for introduktionsforløb (varighed og indhold) til forsvaret. Analysen bør tage udgangspunkt i en målsætning om effektiv fastholdelse af ansøgere, som er motiveret for en militær uddannelse og karriere i forsvaret, og som kan fastholdes gennem attraktive og brugbare kompetencer gennem et længere uddannelses- og tjenesteforløb i forsvaret.

Totalforsvarsstyrken og værnepligten.

Forsvarsaftalen 2018-23 fastsætter, at værnepligtige indgår i totalforsvarsstyrken i en periode på fem år, når de hjemsendes. Midtvejsevalueringen konkluderer, at den samlede produktion af værnepligtige er tilstrækkelig til at opfylde kravene. Der tilgår årligt ca. 3000 værnepligtige til totalforsvarsstyrken. HKKF vurderer, at den nuværende værnepligtsordning er overdimensioneret i forhold til opstilling til totalforsvarsstyrken.

Det nuværende friskningsbehov for totalforsvarsstyrken forekommer unødvendigt højt sat. Med en friskning på fem år i totalforsvarsstyrken gennemføres en hurtigere udskiftning af personel end i den gamle mobiliseringsstyrke – selv i de højest prioriterede enheder. Med

bare et lidt lavere friskningskrav vil det årlige behov for at tilføre nyt personel til totalforsvarsstyrken kunne reduceres.

Desuden må der sættes spørgsmål ved værnepligtsuddannelsens varighed på normalt fire måneder i forhold til opgaverne i totalforsvaret. Hjemmeværnet uddanner frivillige inden for discipliner og til et niveau, som er tilstrækkelig til at varetage opgaver i totalforsvaret – og Hjemmeværnets uddannelse gennemføres på ca. 7 uger.

HKKF skal pege på, at det både af økonomiske grunde og af hensyn til personellet professionalisme og beredskab vil være hensigtsmæssigt først og fremmest at basere totalforsvarsstyrken på hjemsendt militært personel, som ved aftale om rådighedstjeneste kan støtte og styrke totalforsvaret.

HKKF anbefaler, at der gennemføres en analyse af muligheder for at tilvejebringe personel, herunder hjemsendt militært personel, med udgangspunkt i totalforsvarsstyrkens opgaver og funktioner. Det bør nærmere undersøges, om det er hensigtsmæssigt at gennemføre værnepligtsuddannelsen i regi af Hjemmeværnet, således at værnepligtsuddannelsen planlægges og tilrettelægges målrettet mod indsættelse i totalforsvaret. Mulighederne for at rekruttere til forsvarets uddannelser for fast personel på grundlag af en værnepligtsuddannelse, som er målrettet totalforsvarsstyrken, bør indgå i overvejelserne.

Forsvarets opgaveløsning og værnepligten.

Det ligger til grund for lov om forsvarets personel, at værnepligtige indkaldes og uddannes med henblik på en funktion i mobiliseringsstyrken. Det er således i god overensstemmelse med formålet, at værnepligtige uddannes til totalforsvarsstyrken. Derimod er det efter HKKF's opfattelse mere tvivlsomt, at det er i overensstemmelse med værnepligtens formål, at værnepligtige under normale forhold deltager i løsningen af forsvarets almindelige opgaveløsning.

HKKF finder, at det er modstrid med det oprindelige formål med værnepligten, når det anbefales at forlænge tjenestetiden ved Den Kongelige Livgarde til 12 måneder for at understøtte den udvidede opgaveportefølje til fire vagthold, som skyldes værnepligtiges permanente deltagelse i beredskab til støtte for politiet. HKKF vurderer at deltagelse i beredskab og varetage af vagtopgaver som udgangspunkt er almindelige driftsopgaver som principielt bør løses af fast personel.

HKKF skal pege på, at der også på andre områder sker et skred i anvendelse af værnepligtige til almindelige driftsopgaver, for eksempel til staldtjeneste ved Hestesporten og til vagttjeneste ved garnisonerne. HKKF skal opfordre til at fastholde principperne for anvendelse af værnepligtige, og at forsvarets behov for at uddanne værnepligtige er begrundet i en mobiliseringsfunktion.

Værnepligtsrådet:

Geografi:

Værnepligtsrådet mener, at den individuelle ansøgers personlige motivation om geografi bør tages med i betragtning. Eksempelvis, at en ansøger der bor i Aalborg ønsker at flytte til København for arbejde i Den Kongelige Livgarde, ikke frasorteres grundet sin nuværende folkeregisteradresse i Aalborg.

Mangfoldighed og inklusion:

Værnepligtsrådet ønsker en fuld ligestilling af værnepligten, hvor alle indkaldes til Forsvarets Dag og aftjener sin værnepligt på pligts-vilkår. Derudover ønsker Værnepligtsrådet, at FKO i samarbejde med FAK iværksætter forskning på området ligestilling, som yderligere kan understøtte et muligt initiativ om fuld ligestilling.

Til anbefaling vedr. nedbringelse af skadefrekvensen i værnepligten, støtter Værnepligtsrådet initiativet. Dog bør skadesmængden ikke videreføres til de senere uddannelser (HRU, GSU mm.), i tilfælde af en indskærpelse af de fysiske krav.

Af hensyn til materiel til rådighed for værnepligtige, ønsker Værnepligtsrådet at der rekvireres mere end nok materiel, grundet den uforudseelige natur af værnepligtsuddannelsens personelsammensætning. Derved bør målet ikke være, at der kun er den præcise mængde materiel til rådighed, men en højere mængde, der sikrer at alle værnepligtige, i modsætning til i dag, får udleveret alt materiel i korrekt størrelse.

Teknisk faglærte:

Værnepligtsrådet støtter initiativet om registrering af uddannelsesmæssig baggrund. Dog, mener Værnepligtsrådet, at der bør være plads til at den enkelte med evt. svendebrev, stadig har mulighed for at søge en almindelig værnepligtsuddannelse og således ikke tvinges i stilling. Man bør således ikke stilles ringere i valgmuligheder grundet tidligere uddannelse. Yderligere mener Værnepligtsrådet at sessionsbehandlingerne også bør inddrage lægefaglige journaler for at tilsikre sessionslægens bedømmelse til Forsvarets Dag bliver så retvisende som mulig.

Fysiske skader:

Værnepligtsrådet ønsker en længere værnepligt på 8 måneder, for at sikre et bedre uddannelsesgrundlag for videresøgende og totalforsvarsstyrken. Værnepligtsuddannelsens længde skal tilstræbes at passe ind i et skoleår, så værnepligtige stadig har mulighed for eksempelvis at starte på studie efter endt værnepligt. Af hensyn til en forlænget værnepligt ved Den Kongelige Livgarde, mener Værnepligtsrådet at initiativet bør implementeres hurtigst muligt, da uddannelseskravet allerede er for højt til en gennemførelse på 4 måneder. Der lægges vægt på, at det nuværende uddannelsesindhold ikke bør forøges, hvis værnepligten ved Den Kongelige Livgarde forlænges til 12 måneder. Yderligere ønsker Værnepligtsrådet en revurdering af Vidar-beredskabet, for at sikre, der ikke leveres et højere beredskab, end Rigspolitiets behov.